

Anul I.

Nru. 3.

MINERVA.

Țiară

LITERARĂ BELETRISTICĂ și de DISTRAȚIUNE.

Cuprinsul:

1. Prometeu, poezie de *Carmen Sylva*, traducere de *G. Coșbucă*; — 2. Destinul, novelă originală de *Paulina C. Z. Rovinară*; — 3. O căsătorie rară, noveletă de *F. T.*, tradusă de *Camilă B...*; — 4. **Literatură populară**: Doine din Bănată, culese de *Alexandru Munteanu* și *Vasilă*; — 5. Din caracterele lui La Bruyère, comunicate în românește de *I. Barișă*; — 6. Diverse; — 7. Posta redacției.

PROPRIETARĂ, EDITORĂ și REDACTORĂ RESPONSABILĂ

George Curteanu.

BISTRITĂ,
Tipografia Carolă Orendi.

1891.

MINERVA

Diaru literarü beletristicü și de distracțiune.

Apare în 1 (13) și 15 (27) a fie-cărei luni.

Prețulu de prenumerațiune pentru Austro-Ungaria:
Pre anulü întregü 4 fl., pre jumătate de anulü 2 fl.,
pre unü pătrarü de anulü 1 fl.

Pentru România și străinătate:
Pre anulü întregü 10 fr., pre jumătate de anulü 5 fr.

Proprietarü, editorü și redactorü responsabilü :
George Curteanu.

Redacțiunea și Administrațiunea:
Bistriță, Str. Iemnelorü Nro 28.

Scrisori nefrancate nu se primesc. Manuscripte
nu se retrimite.

Prețulu inserțiunilorü: O seriä garmond pe o
colönă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare.
Publicări mai dese după tarifü și învoielä.

PROMETEU.

→ De **Carmen Sylva**, ←
traducere de G. COȘBUCÜ.

Voi rușinosü m'ați ținutü
In fierü p'unü aspru colțü de stâncä;
D'ori ce repaosü sum răpitü,
Și simtü în peptulü meu rănitü
Durere-adencä.

Turbatü de urä, tremurändü,
Și chinuitü d'a mea iubire,
Uitatü de ömeni în curëndü,
Gonitü de Dëi, ne mai sperändü
Vr'o mântuire.

Eu trebuie se morü mereu
Intr'o eternä agoniä!
Cu töte-acestea sum totü eu,
Celü ce-am creatü ca Dumneđu,
Fäpturä viä.

Rësbunătorü, voi m'ați legatü
Și mi-ați alesü anume loculü,
Mai multü miseriei së fiu datü —
Și eu? Eu ridü, că v'am furatü
Din ceriuri foculü!

Măncatü de viu, durerea grea
Eu vreau s'o schimbü în ușurință,
Și eu totü eu voui rëmäné
D'apururi, prin tãria mea
In suferință.

Destinulü.

✻ Novelä. ✻
(Urmare.)

Cordescu fü prezentatü tuturorü. Intëmplarea făcü, ca Elisa së fiä cea din urmä. Cordescu förte stäpänü pe sine arätä preferință egalä pentru töți, cu töte aceste nu seiu éräși prin ce împrejurare, că pentru Elisa fü mai indiferentü. Zoe, care după câteva zile credea, că ilü studiase întru câtva, aprețiindu-lü, începuse a vorbi Elisei despre elü... amica sa ascultä laudele, ce i-le aducea, fără însé a arätä în aparență acelașü interesü ca Zoe: din conträ ea rezervatä și absorbitä ca tot-dëuna nu participa până la capëtü la veselia generalä și se reträgea cea dintäiä.

Cordescu făcü frumösä impresiune adunärei. Spiritulü lui glumețü, insinuătorü pe lângä femei, avëndü pentru fie-care unü cuvëntü galantü, unü complimentü plăcutü, prevenientü pentru töți, bunü dansătorü și cu o pozițiune asigurată: étä merite, cari ilü făcurä în scurtü timpü prețuitü și simpatizatü. Ca fisicü fără a fi o perfecțiune avea însé o talie distinsä, fruntea îi era latä și încadratä de unü përu frumosü puțin undulatü, privirea agerä dar profundä, neastëmpëratä și simpaticä. Ore aceste aparențe nu erau destulü de frapante de a mișca inima unei femei?

Dupä o cunoscință mai întinsä Cordescu și Elisa se vedurä mai adese.

De multe-ori, cu aparență de o veselie perpetuä, cea ce i-se atribuia ca caracteristicü, erau momente când fruntea lui Cordescu se întuneca tot-de-odatä: tristețea îi învelülä privirea și părea obositü și disgustatü, apoi deodată privirile lui luau o lucire deosebitä și pe când își

concentra astfel ideile și pornirile lui sufletesci decât din întâmplare privirea cuiva se fixă mai multu asupra-i tresărea observându această, apoi tranziția dela această stare la veselie și afabilitate se făcea așa de repede, că-ți trebuia multă finetă și îndelungă observațiune ca să parvii să înțelegi, că sau se ascundea sau se petrecea ceva într'ensulă, fără însă a-i cunoșce causele...

Elisa, care frecuenta ea și până aci casa amicei sale, când se afla în prezența lui Cordescu luă prea puțin parte la cea ce se vorbea și în tot-déuna plecată spre lucru i plăcea să asculte, să observe, să reflecteze. Tocmai fiind-că dēnsa era mai neobservată putu să surprindă aceste emoțiuni sau stări sufletesci, ce le trada espresiunea feței lui Cordescu, și din aceste cause neînsemnate pentru ună indiferentă, impresionabila ei imaginațiune căuta se facă ună obiectă ală reflecțiunilor și aprețiarilor sale.

Intr'una din zile, precând cele două amice erau singure, prin urmare libere de a vorbi și a-și comunica impresiunile lor, venindū vorba despre Cordescu, Elisa între altele dīse:

„Omulă acesta îmi pare a avé o natură ciudată...”

„Cum așa?” dīse Zoe mirată.

„E unū ce ciudatū, nepătrunsū în caracterulū sēu, încâtū mie mi-e greu de a puté spune, că-lū înțelegū pe deplin“, adaugă Elisa seriōsă.

„Nu te sciam fisionomistă.”

„Mi faci ironiă pe nedreptū dar vei vedé: omulă acesta vorbindū nu lasă nimicū de doritū... sē-lū observi numai că îndată ce e mai absorbitū ia o schimbare mare. Creerulū sēu este într'o acțiune mai seriōsă, căci privirea lui deși e totū pătrundētore, dar pare mai rece și surisulū ca și vorba stăpānite de amăriciune. Ce se petrece în elū nu știu, dar maniera lui egală, simțēmintele-i concentrate ascunse în îndoiturile cele mai secrete ale inimei, mă face să mă temū și tot-odată să mă încredū în elū.”

Ce estravagantă ființă mai ești și tu, Elisă! Iată de unde ți-au mai venitū aceste idei despre unū omū atâtū de naturalū ca Cordescu? Te asigurū, că cătuși de puținū nu i-a trecutū prin minte de a se sili sē lase a se ghici umbra unorū sentimente ascunse și contradictorii.”

„Facū ironiă câtū poftesci!” răspunse Elisa hotărîtă; „dar false sēu adevērate, estea suntū convingerile mele, și-ți mărturisescū, că stimezū multū pe Cordescu; îmi inspiră chiar o viă simpatiă... cine știe! pōte, că e rătăcire! dar...”

„Elisă!” strigă Zoe în culmea surprisei, fi-va ore cu puțință? îl iubesci tu...?”

„Zoe, amica mea“, întrerupse Elisa cu temere și cuprinsă de fericire și confunsiune; „pentru-ce buzele tale esprimă acestū cuvētū, când eu singurā am frică ca sē-lū pronunțū?”

„Frică!? De ce?”

„De ce! De ce! mă mai întreb?” dīse ea privind-o îndelungū și espresivū; apoi clătindū capulū cu tristețā adause cu o lucire de desnădejde în ochri sēi:

„Nu știi tu, că eu sum predestinată...?”

Și-și plecă capulū sub greutatea unorū cugetări, ce o apăsau, își împreună mânăle lăsându-le pe genunchi și rămase astfel într'o atitudine de profundă absorbire. Zoe stă în picioare lângă dēnsa rădimată de o mobilă, când deodată în încadratura unei uși deschise dela salonū apărū Cordescu și le învălū cu o privire cercetătore. — Sgomotulū pașilorū lui le tređi, surprinse cele două femei își aruncară o privire îngrijată. Elū observă această și ficsându-le dīse cu intențiune:

„Mi-se pare dōmnele mele, că v'am deranjatū (impartanatū)...“

„Nici de cum, d-le Cordescu“, se grăbi a-lū asigura Zoe, „dar veđi surprisa... și apoi dacă nu te supără franchēța mea îmi păruși cam indiscretū...”

„Ca să nu mă condamnați fără culpă“, reluă Cordescu seriōsū, „iată sē vē asigurū, că venindū am vēđutū tōte ușile deschise și neđārindu-vē în salonū, din întâmplare îmi aruncū ochii aici... vē vēđui astfelū într'o atitudine, care mă impresionă..., mă dirigeai spre D-vōstrē sperândū, că vē voi atrage atențiunea și iată tōtā vina mea.

„Te credemū, d-le Cordescu“, dīse Elisa, care după unū momentū putu deveni stăpānă pe emoțiunile sale.

Zoe se depărtă și când Elisa își rădică ochii, privirile sale și ale lui Cordescu se întâliră. Elū o fixă cu o căutătură care a pătrunsū totū sufletulū ei: era credință și îndoielă în lucirea focului lorū, compasiune și surprisă, recunoștință și simpatiă... Cordescu suspinā profundū însă înăbușitū și fără a adresa Elisei vre-unū cuvētū, dar când Zoe intră, elū deveni veselū și vorbărețū.

Acesta fū unū deliciu mutualū plinū de delicatețā, de simțire, de misterū!... Elisa între temere și speranță rămase cugetătore... de-odată însă sē rădică, salută și eși.

Când rămase singurū, Cordescu luă mâna Zoei și îi dīse:

„M'ai onoratū cu amicitia d-tale și-ți suntū recunoscētora. Știu, că iubesci multū pe dōmna Doreanū... ei bine, orī câtū vei ținē la dēnsa totuși sperū, că nu îmi vei negā unū faptū, alū cărui plăcutū complice te-ai făcutū si d-ta.”

„De sigurū, că nu d-le Cordescu; dar nu știu, despre care anume faptū îmi vorbești.”

„Intrândū aici, deși d-vōstrē vorbiați incetū, totuși numele meu, pe care îl pronunțați în acelu momentū m'a isbitū auđulū și această m'a făcutū curiosū... cu tōte cele ce am auđitū nu-mi esplicū încă, de ce dōmna Doreanū are o atitudine mai rezervată cu mine...”

„Știi pentru ce?” intrerpsse Zoe.

„Spune-mi, te rog.”

„Fiindcă și d-ta cu ea ești mai puțin galant. . . știi, că galanteria unui bărbat de merit constituie considerațiunea pentru o femeie cu simțăminte Elisei: prin ea se înțelege triumful, valoarea, meritul etc.“

„Ai dreptate! Am fost necorect, dar d-omna Doreanu fiindu multă bună mă va iertă.“

După-ce amândoi tăcură elu reluă:

„E multă spirituală și simpatică d-omna Doreanu, este o femeie cu simțăminte înalte, după cum m'ați făcut să înțeleg și să o aprețiez după ideile, ce are, însă nenorocirea a însăprito, încât măresce peste măsură răul, devenind une-ori cu totul pesimistă. Va fi foarte nefericită, dacă nu va căuta să se materializeze parte din aspirațiunile ei. Dă-i lumii întru câțiva aceea ce trebuie să-i dai și care se constituie o armonie demnă între noi și ea; să păstrăm în noi și în sufletul nostru cultul pentru tot ce este mare și sublim. Iată acesta este un motiv, care m'a depărtat de la început de d-na Doreanu. Nu am voit să o vexez făcându luptă delicateței simțămintelor ei — să ia asprimea mea drept o pătrundere, ér nu o intențiune réu-tăciósă.“

„Îți mulțămesc“, întrerupse Zoe impacientă și satisfăcută. „Elisa va fi foarte mulțămită de aceste agree-mente și consilii din parte-ți.“

„Dar acesta nu e totul“, reluă elu cu insistență, „doresc și te implor să-mi spune, ce se vorbea de mine, când am intrat aici?“

„Vezi, că ai fost indiscret? Nu-ți iertă acesta“, dișe ea cu un adorabil reproș.

„Fără voiă-mi“, o privi elu într'un chip rugător. „Ore dacă d-ta ai fi fost în locul meu erai mai corectă? Nu ai fi fost curiosă să surprinzi două femei june în intimitatea lor?“

„Și dacă ți-ai permis și după cum de sigur ai aflat totul, ce mai doresc acum?“

„Totul! nu, D-șeul meu.“ — esclama elu impacient.

„In fine...“

„In fine nu mă pot crede îndestln“, reluă Cordescu, „în aceea ce a pătruns auzul meu și a înțelesu privire mea; voiesc a auzi încă din gura d-tale ceea ce Elisa Doreanu pătrunsă de emoțiune îți destăinuia mai adine-oră aici...“

„D-le Cordescu“, se grăbi Zoe a-i apuca mâinile și cu o voce tremurătoare i dișe: „Da, Elisa m'a spus, că te iubesc! Acestă început al unei simțiri nouă, necunoscute ei până aci, va deveni un ce puternic, ardător, profund... Eu o cunosc, e o natură distinsă, dar cu ingratitudine respătită de cause esteriore; cel puțin d-ta să nu-ți permiți vre-unu cuget réu asupra acestei femei:— ar fi prea crud, ai sdrobi-o cu totul...“

„Îți jur...!“ dișe elu cu un glas solemn, rădicându-se gânditor.

„Și-apoi“, adause Zoe, „că nu trebuie se scie încă, că d-ta i-ai surprinsu secretul.“

„Va fi după cum doresc...“

Dicându aceste se rădică, 'i sérută mâna și eși radiosu.

Dela acesta împrejurare Elisa Doreanu se isolase mai multă. Mir de speranțe și de temeri o opriau și o îndemneau în avânturile ei. Nu scia singură ce să caute, ce să credă séu se evite. Nu scia, dacă acum putea să speredze o fericire ori-cât de modestă séu să se mulțămescă cu suferința, ce o avea deja și să nu-și mai creeze altele.

Intr'o séră frumoasă de iernă pe când vre-o câțiva intimi ai séi se găsiu la Zoe, între car și Cordescu, ușa se deschide și Elisa, care părea că-și uitase de amica sa, apără... Unui magnetu ar fi avut putere să reziste, când se vedu însă în prezența lui Cordescu și sub puterea ochilor lui, alu căroru focu tainic depărtă pe un momentu indoiela din sufletul ei și ea de sigur de emoțiune, de mulțumire, de temere chiar, își mască aceste dulci impresiuni printr'o veselie dulce, sinceră și continuă, la care se dete mai multă fără voiă-i. În această stare sufletescă destul de plăcută și de nedescrisă, pe care Cordescu oobservă, elu ghici o reacție fericită și se felicita, că a putut fi în stare să insufle o rață de credință, o rață de pace și de speranță într'unu sufletu nenorocitu...

Unulu câte unulu din cei adunați plecară; nu rămase, decât Elisa, Zoe, Lunceanu și Cordescu. Elu simți o nespasă plăcere, că putu fi acum mai aproape de d-nsa și prin urmare mai liberu de a comunica cu ea. Vorbiră totu lucruri indifferente, însă Elisa cu totă reserva și prudența, ce-și impunea, nu putu face a nu rămâne neghicită de fința lui Cordescu patima, ce agita sufletul ei, activându-i cugetarea ca și simțăminte. Târdu își aduse ea aminte, că trebuie să plece. Timpalu era frumosu. Cei doi jun se oferiră de a o conduce până acasă — ea primi aruncându o căutătură de fericire lui Cordescu, care fu ghicită, dar elu nu lăsă a fi înțelesu de ea din témă de a nu o impedece din drăgostosele ei porniri, car ilu mișcaseră atâtu.

Plecară.

Cordescu în capulu scării i oferí brațulu, — ea esită; în urmă cu o mișcare timidă își petrecu brațulu după alu lui...

Erau de aceiași statură, erau unulu lângă altulu, se iubiau... ce fericire!

Afară era geru. Zăpada scărțăia sub picioarele lor și o lună plină se vedea plutind pe ceriulu înghețat. Elisa istorisia ceva, de-odată la cotitura unei strade făcându o mișcare, piciorulu ei alunecă și se simți șovăind... Cordescu spre a o sustiné 'i apucă mâna, ce era petrecută după brațulu lui și merseră astfel; ea nu mai avu putere de a vorbi ca până aci, totuși își esprima dorința de a merge pe drumulu celu mai lungu. Stradele

erau deșerte, cu toate aceste această singurătate convenia așa de bine inimilor lor!

Peste câțva timp Cordscu profită de un moment, pe când Lunceanu rămase în urmă, ca să-și aprindă o țigară și-i dăse:

„De ce ai căzut așa pe gânduri?”

Ea tresări ușor și ridică ochii... privirile lor se întâlneau, elu îi zimbăia...

„Erai așa de plăcută mai adineaori”, continuă elu.

Ea se simți satisfăcută și fără voia ună zimbetă lină și grațios dilată buzele ei; apoi stăpânindu-se îngână serios ună *multămesce*, care se amestecă cu ună suspină.

Cordscu înțelese acea, ce agită sufletul ei, îi strinse ușor brațul, er mâna înmănușată, ce i-o ținea, o apropiă încetinelu de buze și depuse pe dânsa ună sêrutu expresiv. Transportată Elisa se apropiă mai multă de dânsul și-și plecă capul pe umêrul lui...

Mersese încetinelu, Lunceanu i ajunsese și-i tređi

Când ajunseră la pörta caselor ei dânsa își trase încetinelu brațulu; Cordscu i rețină mâna și ea o lăsă într'ale lui. Vorbiseră despre multe și feliurite lucruri în acea sêră și ori câtu ar mai fi vorbitu ei, totu nu aru fi pututu spune acea, ce doriau a-și destăinu și despre care cu toate aceste aveau și unul și altulu o temere de a vorbi...

Elisa le dăse nôpte bună, și mai 'nainte, ca ei să se depărteze, ea dispără în curte.

Trecuse deja ună șiră îndelungată de țile, în care Cordscu și Elisa nu se mai revêduseră, în care timpu Doreanu fusese greu bolnavu. Cu totă obosela și grija, ce avusese ea în cursulu astei împrejurări, țile și nopți însă nu înlăturase din gândulu ei pe acela, ce devenise ca ună arbitriu alu inimei sale... Ca și până aci ea încercă a-și indulci suferințele, a gonit uritul prin nobile ocupațiuni: lectura era care desvolta spiritulu ca și simțimintele sale... Inima ei statornică, decisă, dar simțibilă și expansivă era creată pentru a iubi și a fi iubită... Suntă naturi, cari rămănu indiferente la ori-ce vanitate lumescă, afecțiunea însă constituie uniculu lor bine... Elisa lipsită deja, după cum am mai spus de iubirea unor părinți, a unui frate sau soră, privată chiar de fericirea de a avé ună copilă, privată de afecțiunea soțulu ei, spiritulu ca și inima sa perduse vigorea; acum însă, când astă nouă pasiune agita mai cu putere facultățile sufletui ei, ea se lăsa în voia lor...

Doreanu plecase pentru ore-cari afaceri așa că Elisa în cursu de câteva țile mergea regulat la Zoe, unde ședea până sêra târziu. Zoe scia totă bucuria și îndoieala, care impresiona cu aceiași măsură pe Elisa de când iubia pe Cordscu.

(Va urma).

O căsătorie rară.

→: Noveletă de F. T. tradusă de Camilă B... ←

(Urmare și fine.)

Două fragmente din diariulu Elvirei.

Ađi se împlinesce unu anu, de când sum luată cu iubitul meu Gaston — unu anu de fericire neturburată. Bucuria mea cea mai încântătoare e că sum mamă. Mi-se spune, că mica mea e unu ângeru de frumșetă, dăr sêrmana ei mamă nu o pöte vedé! O câtu de mare și de durerösă e iubirea mamei! Așu puté acum se cugetu cu totă resemnarea la ideia, că nu voiu mai vedé nici-odată ceriulu azuru, că nu voiu mai vedé nici-odată fața scumpulu meu bărbatu și acea a iubiților mei părinți; însă ideia, că nu voiu puté vedé în veci pe miculu meu ângerașu mai imi frânge inima. Ți și nôpte mă rogü de milostivulu D-đeu, să-mi dăruiasca numai pentru unu minutu, numai pentru unu singuru minutu lumina ochiloru. Numai unu singuru fulgeru de lumină e totulü ce implorü și apoi voiu fi multămită și fericită până la mörtea mea!

Ieri imi dăse Gaston:

„Iubita mea Elviro, te-am amăgitu când ț-am recomandatü să întrebunțezi acele diverse ape cosmetice. Acele au fostü de lipsă pentru o operațiune intenționată a albeței. Poți fi liniștită; cele mai temerari speranțe ale mele suntü îndreptate spre țilele cele mai de aproape.”

„Credți tu, că operațiunea ar puté reuși?” ilu întrebai eu.

„De sigurü”, răspunse elu. „Dar apoi —”

„Ce apoi?”

„Apoi tu mă vei vedé. Sum curiosu, să vedü, ce ideia 'ți faci tu despre mine.

„Gaston alu meu”, replicai eu fără esitare, „operațiunea să se facă, tu nu înțelegi amorulu meu pentru tine; tu ilü consideri ca o singură amăgire romantică — pentru că încă nu mă cunoșci de ajunsü.

* * *

În portofoliulu meu păstrezü o scrisöre dela Elvira adresată mie, de care nu mă voiu înstréina nici-odată. Nu de multü o am recetitü din nou, amintindu-mi de timpurile trecute. Reproducü aici câteva alineate din ea, cari vorbescü de sine:

„Sum prea convinsă, că nimene nu va împărțăși cu mai mare bucurie fericirea mea, ca tocmai d-ta multü stimatulü meu amicü. Operațiunea mi-s'a făcutü și grație lui D-đeu, ea a succesü. Nu-mi e permisü să mă iritezü și decü nu te voiu incomodă cu toate amănuntele acelei țile înfricoșate. Lasă-mé însă să-ți împărțășescü o faptă volnică a mea, care cum dăce Gaston ar fi pututu avé urmări înfricoșate. Imediatü după operațiune, ori mai bine dăsu îndată ce m'am desceptatü

din somnul, în care cădusem, în urma narcotisirii întrebuintate, am descoperit că sormanii mei ochi sunt legați strâns. Am trebuit să promit pe parola mea, că nu voi desface legătura în decursu de cincisprezece zile. Nu-ți pot descrie turmentele, ce le încercam din cauza nesiguranței, în care mă aflam, dacă sum încă totu orbă, sau că acum vedu. În decursu de zece zile mi-am ținut cuvântul dat. Dar scii d-ta, că curiozitatea femeilor a devenit proverbială. Cu toate aceste însă eu aveam pentru mine un motiv de seusa și adecă acela, că acei omeni cu inimă tari avură crușimea să-mi pună copilul meu în pâlă. Acesta nu o puteam suportă. Eram singură cu el. Ridicai forțe pușină legătura și în acestu momentu intră îngrijitorea la mine. O, câtu am fostu dojenită și câtu de multu mă prefăceam, că-mi pare rău de ce făcusem! Inșe indată ce bătrâna se depărtă mă năpădi un șiroiu de lacrimi.

Imi vedusem copilul!

Păstrai însă cu toate aceste secretul pentru mine, pentru mine, pentru-că nu voiam să 'i știrbesc bucuria lui Gaston. În fine trecură și acele cincisprezece zile grele. Când sosi momentul supremu, mă îmbrăcară sərbătorese și mă scoseră pe fotoliul meu, inaintea unei oglinzi mari stative. Tremuram totă! Mama mea sta lângă mine.

„Desnoda acum legătura“, țise medicul.

Am ascultat. Mai înteu o negură luminosa și orbitore și apoi puteam vedé distinsu. Aci sta mama mea, îngrijitorea, doctorul; colo zăcea copilul meu în légenu! Splendida strălucire a sorelui și o vază cu flori mă făcură să resimtă érași cea ce odinora simțisem ca copil și câtu de neobicitu! — colo din oglindă ridea și plangea deodată fața mea proprieă pe care nu o mai cunosceam.

„Dar mamă“, întrebai eu, „pentru ce tremură oglinda așa de tare?“

„Nu ghicesc?“ imi redise dēna.

„Gaston alu meu!“ esclamai eu sārindu de pe fotoliu. „Ah, vino-vino în brațele mele!“

„N'are curagiu“, repetai eu și mă încercai a mă eliberă din brațele mamei mele. „Par'că nu l'ași iubi chiar de ar avé fața lui Quasimodo! O vino Gaston la mine!“

Unu bărbatu june, frumosu ca unu Apolone eși de după ascundetore și veni spre mine.

„Scumpa mea Elviro!“ imi șopti elu.

„Gaston alu meu!“ și unu „Dumnețeu să vă binecuvinte“, rosti mama mea, când ne îmbrășarăm plini de fericire...“

Literatură poporală.

Doine dela Lipova (Bănatu.)

Auđite dela: **Juliu Luțai** plugariu și dela corista **Victoria Birișu**.
publicate de **Alexandru Munteanu** alui **Vasilii**.

Frunđă verde de secară,
Mi-a venit vestea-aseră,
Că mândruța-i greu bolnavă,
Nu sciu ce să-i dau, să-i trecă;
Da-i-așu vinu cu apă rece,
Dar mă temu că nu i-a trece.
Nu-i bolnavă-asa de multu,
Ci-i cuprinsă de unu gându:
Cuprinsă de gândul meu,
Că se teme că n'o ieu;
Dară eu seracu de mine,
Luă-o-așu cu bucuria,
Numa-su tinertu și subțire
Nu potu griji de soția.
Dar eu îți făgăduesc:
De te măriți, te iubesc.
Mărită-te nana mea,
Mărită-te nu ședé
Nu ședé 'n nădejdea mea;
Că nădejdea dela mine
E ca gheta de subțire,
Când te dai și nu te ține;
Că te dai să te fălescă
Mai pe urmă'ți bănuescă.

*

Portă lele ce-i purtă,
Numai nu te mărită;
Portă-ți portul urlianu
Și mă mai iubesc unu anu,
Și cătrintă roșioră,
Mai fetescă in'o veră: —
C'atunci taica mă insoră.

*

Flóre d'albă din grădină!
Smulgete-așu din rădăcină
Să te'ngropu lâng' o fântăna,
La fântăna cu cerguțe,*)
Unde vine a mea mândruța,
Vine și totu săpunescă
Cu badea nu se 'ntelneșcă.

*

Umblă bade câtu 'i vré
Și pre delu, ea și prin vii:
Ce-ai perđutú nu-i mai gási,
C'o fostu dragostea dintăi,
Și-o fostu dragoste curată
Și-amu ștricat'o dintr'odată.

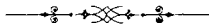

*) Cerguțe: se derivă dela verbulu unguescă „csörögni.“ Cerguțe și cergău, românesc se țice: scocú; „la fântăna cu cerguțe“ = „la fântăna cu scocuri.“

Din caracterele lui La Bruyère.

Comunicate în românește de I. Barițiu.

(Urmare.)

Nu există lucrare atât de perfectă, care să nu se descompună de tot în mijlocul criticii, dacă autorul ar vrea să creadă tuturor censorilor, cari delatără partea, care le place mai puțin.

*

E o experiență făcută, că dacă se află dece persoane, cari ar dori, ca din o carte să lipsescă o expresiune sau un sentiment, li-s'ar pute contrapune prea ușor un asemenea număr, care le-ar reclama; acestia esclamă: Pentru ce se suprimă această cugetare? ea e nouă, ea e frumoasă și întorsătura e admirabilă; ceilalți afirmă din contră sau că ar fi neglesă acea cugetare, sau că i-ar fi dat o altă întorsătură. Se află o expresiune, zic unii, în lucrarea d-tale, care e nimerită și zugrăvesce lucrul în mod natural. E un cuvânt, zic ceilalți, care e hasardat și care de altcum nu semnifică în de ajuns ceea ce poți voi d-ta să faci a se înțelege: aceeași trăsătură și același cuvânt și-lu esplică așa toți acești oameni; și toți sunt cunoscători și sunt considerați de așa. După care se îndrepte acum autorul, pentru ca să fiă aprobat?

*

Când o lectură îți înalță spiritul și când ea îți inspiră sentimente frumoase și curajoase, nu mai căuta altă regulă pentru a-ți face judecata despre acea lucrare: ea e bună și făcută de mână cunoscătoare.

*

Capis, care se erige ca judecător despre stilul frumos și care crede, că scrie ca Bouhours Rabutin resistă vocii poporului și zice numai elu singur, că Damis nu e un autor bun. Damis cedeză mulțimei și zice cu ingeniositate împreună cu publicul, că Capys e un scriitor rece.

*

Datoria unui novelist e a zice: Există o cutare carte, care circulă și care e imprimată la Cramoisy cu caracterele cutari; e bine cusută și pe hârtia frumoasă; se vinde cu atât. Elu trebuie să știe chiar și marca librariului, care o vinde; nebunia lui e de a vrea să facă și critică.

Sublimul novelistului e resonamentul său asupra politicii.

Nuvelistul, adică diaristul, se culcă seara liniștit cu o scriere, care se strică peste noapte și pe care se vede dimineața silit să o părăsească.

*

Filosoful își consumă viața sa în a observa pe oameni și își întrebuițază spiritul pentru de a cunoaște viciurile și cea ce e ridicul. Dacă elu își exprimă cugetările sale, o face mai puțin din vanitate de autor, decât pentru a pune un adevăr, ce l'a aflat, în lumina de lipsă, ca să facă impresiunea care va avea să-i servească scopului său. Unii cititori cred cu toate acestea, că l-au resplătit cu prisos, dacă zic în ton magistral, că i-au citit cartea și că elu are spirit, însă elu le reminte toate laudele lor, pe cari nu le-a căutat prin lucrarea și veghiările sale: proiectele lui sunt cu mult mai înalte și elu lucrează pentru un scop cu mult mai elevat: elu cere de la oameni un succes cu mult mai mare și mai rar decât laudele și chiar și decât recompensele, — acela de ai face mai buni.

*

Cei simpli citesc o carte și nu o înțeleg de loc: spiritele mediocre cred, că o înțeleg perfect, spiritele mari, câte-odată nu o înțeleg de tot, ele află obscură ceea ce e obscur și clar ceea ce e clar, spiritele frumoase vor să afle obscuritate, unde nu e și nu vor cuprindi ceea ce e foarte la înțeles.

*

Un autor se încercă în zădar a se face admirat prin lucrarea sa. Cei proști admiră câte-odată, dar aceștia sunt proști. Persoanele de spirit au în ei sămânța tuturor adevărilor și a tuturor sentimentelor, nimic pentru ei nu e nou, ei admiră puțin; ei aprobă.

*

Se pare, că romanele și piesele teatrale ar pute fi tot așa de utile, pe cât sunt de stricăcioase; în ele cineva vede exemple atât de mari de constanță, de virtute, de tinereță și de desinteresare, caracterate atât de frumoase și de perfecte, încât când o persoană tină își întorce privirile de la acelea asupra celor ce-lu incungiu și nu află decât ființe nedemne și cu mult mai jos decât acelea, pe cari tocmai le-a admirat: — atunci m'asă miră, dacă ar mai fi în stare să afle în ele chiar și cel mai mic interes.

(Voră urma)

Diverse.

Monarchul nostru la Bistrița. Conform programului de călătorie Majestatea Sa Impăratul și Regele nostru a sosit în Bistrița Sâmbătă la 12 ore 50 min. Încă de Joi (10 Septembrie) începuseră a fâlfâi stindardele pe toate casele. Gara și strada Terpiului aveau un aspect impunător. În strada spitalului pe unde avea să intre Majestatea Sa s'a ridicat o poartă triumfală, în fruntea căreia sta scris (în două limbi): „Isten hozott“ și „Willkommen.“ S'au mai ridicat și două tribune, una la intrarea în strada spitalului și cealaltă în piață.

Joi în 10 Septembrie sosit la Bistrița Ilustratarea Sa Episcopul Gherlei, er de seară comandantul corpului de armată baronul de Sveteny.

Vineri după amiază sosită Escelența Sa Metropolitul Dr. Ioan Vancea dela Blășiu, Lönhardt dela Alba-Iulia și episcopul luteran Dr. Teutsch.

Sâmbătă dimineața curgea în oraș mulțimea populației de prin toate comunele comitatului. Fiecare comună a avut a fi reprezentată la această ocazie prin o reprezentație compusă din 10 bărbați, 10 femei și 10 feciore.

De pe la 8 ore dim. a început a se ordina mulțimea și a se face spărirul.

Ordinea acestuia a fost următoarea:

Dela casa comitatului spre centrul orașului dealungul străzii lemnurilor fură înșirate: în dreapta: Reuniunea sodalilor maghiari, Reuniunea Sodalilor germani, Societatea papucarilor, comunitatea israelită, elevii gimnaziului dela Năsăud; în stânga: asociațiunile industriale din loc, elevii gimnaziului săsesc-luteran din loc și Reuniunea dărei la semn.

Dealungul pieței până la strada spitalului elevii școlii confesionale române greco-catolice și ale celorlalte școli din loc.

Dela începutul străzii spitalului până la poarta de triumf pompierii deosebitelor comune. Dela poarta de triumf până la strada Terpiului populația suburbiilor orașului. Dealungul străzii Terpiului de ambele părți au fost înșirate reprezentațiile tuturor comunelor comitatului.

Ordinea spărirului au avut a o păzi 120 de veghiatori și 6 supraveghiatori.

Pe peronul gării au avut loc numai persoane anumite. Deputațiunea de primire a constatat din 32 de persoane în frunte cu comitele suprem contelui Paul Bethlen.

La 11 ore sosit cu trenul de curte arhiducele Albrecht și Wilhelm.

La 1 ora și 50 minute după amiază sosit Majestatea Sa. La gară l'au întâmpinat mai mulți demnitari înalți, între cari dintre Români au fost Escelența Sa Metropolitul din Blășiu, Ilustratarea Sa episcopul Gherlei și directorul gimnaziului din Năsăud d-l Ion Ciocan.

După ce Majestatea Sa a fost salutat de comitele suprem contelui Paul Bethlen, căruia îi răspunsese cu multă bunăvoință și afecțiune și după ce schimbă vorbe cu mai mulți, din cari au fost prezenți, urcă în una din cele cinci trăsură de curte, ce sosiseră în ziua premergătoare, și însoțit de ministru-președinte contelui Szapary și de 70—80 de trăsură ce ducea pe demnitarii țerei și pe alte persoane, cari eșiseră întru întâmpinare la tren, între strigări de „să trăiească“ percurse orașul până la casa comitatului. Aici fu întâmpinat de 24 de feciore în frunte cu Friderica Pelion, fiica primarului orașenesc, care după ce salută pe Monarch, i întinse un buchet. Între aceste feciore dintre românce aflăm pe Elena Silași fiica protopopului român Alexandru Silași din loc.

Escelența Sa Metropolitul român gr. or. Miron Romaulu a sosit numai cu trenul de după amiază.

Sera a urmat iluminatiune și retragere cu torțe.

În acest timp Majestatea Sa însoțit de ministru-președinte și de alți demnitari făcu o preambulă cu trăsura prin oraș.

Duminea dimineața în 13 Septembrie s'a oficiat în biserica romano-catolică serviciu divin, la care a luat parte și Monarchul. Alte persoane n'au avut loc în biserică, decât acele, ce au dobândit concesiune anumită pentru acest scop.

După serviciul divin retrăgându-se Monarchul în cartierul său a primit deputațiunile înșinate, după cari a vizitat spitalul militar și biserica luterană, în asta din urmă a fost întâmpinat de episcopul Teutsch.

După amiază a vizitat grădina reuniunii de dare la semn, unde se improvisase o serbătoare populară. Aci, după cum suntem informați, și-ar fi exprimat Monarchul o deosebită plăcere la vederea portului nostru național.

S'au înșinat și câteva audiențe private, dar nu s'au încuviuțat, îndrumându-se petiționiarii a-și înainta rugărilor lor în scris la cabinet. — Dintre petiționiarii mai mult ne atrage atențiunea bătrâna și venerabila țerancă Ioana Macaveiu din Năsăud, mama preotului Macaveiu, care

de prezentu se află în prisărea de stată din Seghedină. Dănsa a voită cu ori-ce prețu a depune în persoană la treptele Tronului o petițiune scrisă pentru dobândirea ôrecărei ușurări din pedepsa multă iubitelui ei fiu.

Séra la 6 ôre, când demnitarii înalți se adunau la dineulă de curte amă fostă fericiti a vedé într'o trăsură de curte pe generalulă și ministrulă de răsboiu română I. Lahovari și pe adjutatulă aceluia Ghica.

Luni și Martți în 14 și 15 Septemvre s'au finută eserciții cu divisiunea 16 și 35 pe teritoriulă comunei Șieulă-mare, Budușiu și Odorheiu. După cum suntemă informați, Maiestatea Sa și-ar fi esprimată o deosebită mulțămire față de puseciunea terenului alesă pentru manevrele din estă-ană.

Martți séra în 15 Septemvre făcându-se iluminățiune pe stradete ce conducă la gară, Maiestatea Sa la ôrele 8 după orologiulă din Pesta, între urări de „să trăieșcă“ a plecată la Timișóra.

Observămă în urmă, că tôte festivitățile din vorbă au decursă în cea mai esemplară ordine și ori-care a putută vedé pe Maiestatea Sa așa după cum numai a dorită.

* * *

Papa Leon XIII e greu bolnavă. Se dice, că între intimi de ai sâi s'ar fi esprimată, că-și vede sfârșitulă.

* * *

Regina României se află greu bolnavă la Veneția în Italia. Regele încă a sosită în Veneția cu suita sa. Se susține, că Regina va petrece preste érnă în Sorento.

* * *

D-lă Poni, ministrulă intrucțiunei publice din Romănia, a elaborată între altele și ună proiectă de lege pentru oganisarea corpului revisoriloră școlari. Acești revisori voră fi împărțiți în două clase, unii pentru școlele rurale și alții pentru cele urbane.

* * *

Poesiile lui Eminescu voră apăré în cuéndă la Bucuresci în a patra ediție, care tot-odată va conține și ună studiu nou ală d-lui Titu Maiorescu asupra pessimismului în poesiile lui Eminescu.

* * *

D-șóra Văcărescu, cea mai intimă dintre damele de onóre a Reginei României, ca să pună capetă neplăceriloră, ce a avută a îndură din incidentulă proiectatei sale căsătorii cu prințulă Ferdinandă, moștenitorulă tronului română, după cum spună diarele străine, s'ar fi hotărită a se retrage pentru câtva timpă într'o mănăstire.

† **Jules Grévy**, fostulă președinte ală republicei franceze a răsposată în dăilele acestea la Mont-Sous-Vandrey, în etate de 78 de ani. Elă s'a născută în 1813 și încă de tinéră a ajunsă membiu în camera advocățiloră. Luă parte la resoluțiunea din 1848 și în timpulă imperiului ală doilea fă ună adversară declarată ală împăratului. După demisionarea mareșalului Mac-Mahon la 1879 fă alesă Jules Grévy de președinte ală republicei franceze, care demnitate o păstră până în anulă 1887, când fă silită să se retrégă în urma scandalului prrvocată de afacerea Vilson.

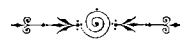
* * *

Testamentulă unei balerine. Balerina primă a operei din Parisă d-șóra Rosalia Mauri, carea odinióră a culesă succese marț și la opera de curte din Viena, are de gândă a funda în Parisă ună conservatoriu de jocă. Susă numita d-șóra și-a espusă planulă sêu înaintea unui diaristă din Parisă în următorele: „La casă când aș muri fără eredi directi, — pentru-că încă nu potă sê sciu, de nu voi fi ôre-cândva mamă — tótă averea mea voi lăsa-o pentru fundarea unui institută, respective conservatoriu de jocă. Acestă institută nu are se fiă în sê asilă pentru balerine îmbétrânite, căci în institutulă meu sê voră primi numai bâtele dela 8 ani începându. Acolo au sê se instrueze bâtele în jocă până la acelu gradă, de unde sê potă păși de-a dreptulă pe scena teatrului ca adevărate artiste. Aci bâtele au se primescă tôte cele de lipsă, alimentațiune, locuință, vestminte și instrucțiune, cu ună cuvântă tôte, căci de comună balerinele suntă tôte sêrace. Veđi spre acestă scopă imi voi întrebuintă eu banii mei. Intru adevără eu am frați, fără ei sciu că banii mei nu suntă adunati pe sêma loră. Ei suntă bărbați capaci de lucru, și așa nici nu au lipsă. Acestă conservatoriu de jocă va fi mândria mea, și urmașii toți voră dice: „Rosalia Mauri a făcută ceva în interesulă artei ei.“

* * *

Hymen. Traiană Deacă, teologă abs. ală diec. de Gherla și Ioana Popescu, își voră celebra cununia loră în 18 Octomvre st. n. 1891 la 3 ôre p. m., în biserica din Ripa superióră.

Felicitările năstre!

Posta redacțiunei.

V. N. în *Fiume*. Am dispusă espedarea fôiei. Vă vedemă cu plăcere.

G. D. în *Uj-Szt.-Ana*. Condițiunile se potă vedé în fôia.

Poesia: „Ochii 'mă suntă“ nu se pôte publică.

D-lui I. L. în *Turda*. Ne veți deobligă. Mulțumirile năstre.